

Doğru bilgi doğru kaynaktan alınır...

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	7
Osmanlı'da Ramazan <i>Soner DEMİRSOY - Arif TUNÇ</i>	9
İstanbul'da Ramazan Topları Nerelerden Atılırdı? <i>Yasin ÖZKAN</i>	27
Tarihte Ramazan-1 Şerifler <i>Abdullah AKAR</i>	29
Hırka-1 Saadet'in Dört Asır Devam Eden Ziyaret Merâsimi <i>Ömer Faruk YILMAZ</i>	35
Ramazan-1 Şerif'te Sarayda Kurulan İlim Meclisi: Huzur-1 Hümayun Dersleri <i>Kemal ÖNCEL</i>	47
“Huzur” a Layık Olmak... <i>Sinan RÜSTEMZADE</i>	51
Mustafa Sabri Efendi'nin Kaleminden Huzur-1 Hümayun Dersleri <i>Selman SOYDEMİR</i>	55
Üç Aylarda “Cerre Çıkmak” <i>Ahmet UÇAR</i>	57

Ramazan-1 Şerif'te Hizmete Giden Talebeler <i>Yasin ÖZKAN</i>	73
Askerlere Teravih ve Vaaz İçin İlim Talebeleri Gönderilsin! <i>Yasin ÖZKAN</i>	75
Eskimeyen Ramazan Geleneklerimiz <i>Merve YILMAZ</i>	79
Böyleydi Osmanlı'nın Kandili <i>Tuna Buğra HANLI</i>	83
Osmanlı'nın Son Devrinde Mevlid Kandili Tatili! <i>Yasin ÖZKAN</i>	89
Yüz Altmış Yıl Önce Bir Regaib Kandili <i>Ebul Faruk ÖNAL</i>	91
Miraç Gecesi Hürmetine Mahkûmlara Af <i>Faruk ÇINAR</i>	93
Kandilleri Hatırlatan Tat 'Helva' <i>Neslihan YAKUT</i>	95
Fakirle Zengini Buluşturan Sadaka Taşları <i>Feriha YAKUT</i>	97
Bunların Yapılması İçin Ferman mı Yazmak Lazım? <i>Faruk ÇINAR</i>	99
İftar Sofralarının Vazgeçilmezi Hurma <i>Yusuף DANEGÖZ</i>	101
Başkanlık Seçimi İçin "Soğanlı Yumurta" <i>Neslihan YAKUT</i>	105
Ramazan Ayında Yerli Malı Fuarı <i>Ertuğrul ÖZBİLEN</i>	109
Ramazan Ayında Çift Maaş <i>Muhammet YILDIZ</i>	113

Yazı Masasından Ramazan Sofrasına İki Muharririn İftar Hazırlığı <i>Yavuz Selim UYSAL</i>	115
Osmanlı Askerlerinin İftar ve Sahur Menüsü <i>Ertuğrul ÖZBİLEN</i>	121
Bir Ramazan Geleneği: Mahya <i>Selman KILINÇ</i>	123
Ramazan-1 Şerif'in Kırk Ambarı <i>Mehmet ÖZBEK</i>	125
Kıymetini Bilenler Bayrama Böyle Hazırlanırlardı <i>Ravza ÇEKİCİ</i>	133
Osmanlı Sarayında Bayram Merasimleri <i>Ömer Faruk YILMAZ</i>	139
Osmanlılarda Bayramların Halk Nezdinde Kutlanması ya da Nerede O Eski Bayramlar!.. <i>Mehmet Selim SİRRI</i>	143
Eski Türk Edebiyatında Bayram Şiirleri “İydiye”ler <i>Kamil Ali GYNAŞ</i>	153
Ramazan Bayramlarında Konaklarda Merasim ve Tebrik <i>Kadir DİKİŞCİ</i>	157
Bir Asır Evvel Eyüpsultan'da Ramazan <i>İbrahim COŞKUN</i>	159
Bayramda Öksüz Çocukların da Yüzleri Gülsün <i>Yasin ÖZKAN</i>	161
Tadı Sadece Damakta Kalmayan Şekerlemeler <i>Neslihan YAKUT</i>	163

ÖNSÖZ

On bir ayın sultanı Ramazan-ı Şerif Ümmet-i Muhammed'in ayıdır. Gündüzlerin farz olan oruç ibadetiyle, gecelerin ise teravih namazlarıyla ihyâ edildiği mübarek bir aydır. Bu yüzden bütün Müslümanlar tarih boyunca Ramazan-ı Şerif'e çok büyük hürmet etmişler ve bu ayda dini hususlara daha çok ihtimam göstermişlerdir.

Osmanlı Devleti devrinde daha bu ay gelmeden önce hazırlıklara başlanırdı. Ayın hilal şeklinde görülmesiyle Ramazan ayı başlardı. Bu ayda günlük hayat adeta yavaşlardı, devlet daireleri yarım gün çalışırdı. Namaz vakitlerinde camiler cemaatle dolar taşardı. Teravih namazları, Kur'ân-ı Kerîm tilavetleri, ilim meclislerinde yapılan sohbetler, vaaz ve nasihat için Anadolu ve Rumeli'ye dağılan medrese talebeleri, padişahın huzurunda yapılan huzur dersleri, Hırka-i Şerif ziyaretleri bu ayın hususiyetleri arasındaydı.

Osmanlı'da Ramazan paylaşmak demekti, kardeşlik demekti. Konaklarda kurulan mükellef sofralara zengin fakir her kesimden halkın davetsiz gelip oturduğu bir ay demekti. Kılınan teravih namazından sonra ev sahibinin “*mademki damak zevkinizi benim isteklerime kiraladınız bu da benim size hediyemdir.*” deyip misafirlerini kıymetli hediyelerle ödüllendirdiği bir aydı. Ramazan ayı zenginlerin fakirleri gözettği bir aydı. Yine bu ay fakir

fukaranın tanımadıkları kimseler tarafından mahalle bakkalından borcunun sildirildiği bir aydı. Günümüzde zannedildiği gibi Osmanlı'da Ramazan sadece Hacivat - Karagöz veya Direklerle-rasında yapılan birkaç oyundan ibaret değildi.

Bir aylık bir orucun ardından mükâfat olarak bayram gelir. Dostluk ve muhabbetlerin kuvvetlendiği, sevginin ve yardımlaşmanın arttığı günlerden olan bayramlar pek çok güzel örf ve âdetimizi ihya etmeye de vesile olur. Çocuklara hediyeler verilir, kırgınlık ve dargınlıklar unutulur, eş, dost, akraba, anne-baba ziyaret edilir, onların hayır duaları alınır.

Bayramlar, örf ve âdetlerimizin korunması ve sonraki nesillere aktarılması hususunda pek mühim vazifeler ifa etmektedir. Dikkat edilirse, hâlâ yaşayan örf ve âdetlerimizin temellerinin asırlar öncesine dayandığı görülecektir. Bayramlarımız Osmanlı Devleti'nde asırlardır devlet protokolü tarafından kutlanmış, devlet ricalinin iştirakiyle yapılan resmî merasime “*Muâyede*” yani bayramlaşma; bayram namazına gidiş merasimine de “*Bayram Alayı*” denmiştir. Hatta bayramlar cülus merasimlerinden sonra resmî olarak kutlanan en mühim devlet merasimi olmuştur. Bayram kutlama âdeti halk arasında da ehemmiyetini kaybetmemiş, bazı değişikliklerle beraber günümüze kadar ulaşmıştır.

İşte bu kitap asırlar öncesinde Osmanlı Devleti'nde Ramazan-ı Şerif ve bayramının nasıl karşılandığı, bu günlerde nelerin yapıldığı gibi birçok sorunun cevabını bulacağınız makalelerden meydana geliyor. Ebat bakımından küçük, ancak muhteva bakımında dolu dolu olan bu eseri okurken “*Nerede O Eski Ramazanlar*” diyeceksiniz.

Osman Doğan - Soner Demirsoy